

TAMMELAN RANTA-ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN LUONTOSELVITYS TAIVASSALOSSA

FM (biologi) Turkka Korvenpää
15.10.2025

Sisällys:

1. JOHDANTO	3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	4
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS	4
3.1 Menetelmät	4
3.2 Luontotyyppikuviot.....	5
4. PESIMÄLINNUSTO	9
4.1 Menetelmät	9
4.2 Tulokset ja johtopäätökset.....	10
5. LEPAKOT	10
5.1 Menetelmät	10
5.2 Tulokset ja johtopäätökset.....	11
6. MUU LAJISTO.....	12
7. KESKEISTEN SUOSITUSTEN YHTEENVETO	13
8. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	13

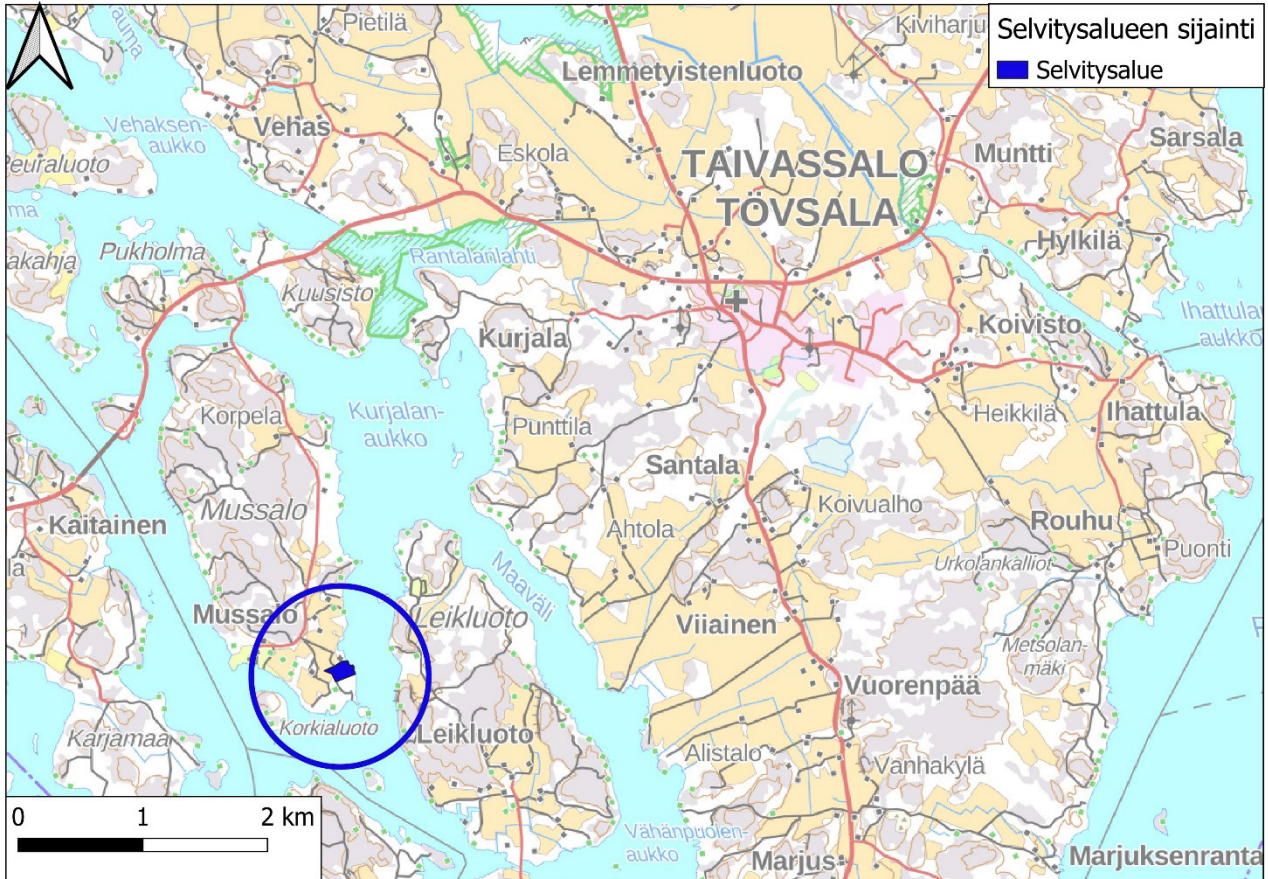
Kannen kuva: Kalliometsää luontotyyppikuviolla 4.

Pohjakartat ja ilmakehät: © Maanmittauslaitos 10/2025

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä luontoselvityksen Taivassalon Tammelan ranta-asemakaavan muutosta varten (kartta 1).

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti.

Luontoselvityksen tarkoituksena on kartoittaa alueen luontoarvot ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön. Työhön sisältyvät seuraavat osat:

- kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus
- lepakkokartoitus
- pesimälinnustokartoitus
- muiden uhanalaisten, silmälläpidettävien ja EU:n direktiivilajien esiintymien selvitys

Suomen Lajitietokeskukselle tehtiin aineistopyyntö alueelta ja sen lähiympäristöstä ennestään tunnetuista lajesiintymistä (Suomen Lajitietokeskus 2025). Selvityksen teki FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja siihen liittyvät maastotyöt tehtiin touko-elokuussa 2025.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue (pinta-ala noin 2,3 ha) sijaitsee Taivassalossa Mussalon saaren kaakkoisosassa kiinteistöllä 833-435-1-38. Alue on pääosin kalliosta kuivan ja kuivahkon kankaan mäntymetsää. Lisäksi siihen sisältyy kaistale entistä peltoa. Merenrannalla on kapea kivikkoranta sekä pieni ruovikko. Alueella sijainneet vanhat lomamökit (näkyvät yhä pohjakartalla) on yhtä lukuun ottamatta purettu.

3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

3.1 Menetelmät

Alueen luontotyyppikartoitus perustuu 27.5.2025, 17.6.2025 ja 20.8.2025 suoritettuihin maastokäynteihin. Selvitysalue jaettiin 5 luontotyyppikuvioon, jotka rajattiin kartalle GPS-laitetta ja ilmakuvia apuna käyttäen. Kustakin kuviosta laadittiin sanallinen kuvaus sekä määritettiin, onko kyseessä jokin alla luetelluista arvokkaista luontotyypeistä:

- luonnonsuojelulain suojaama luontotyyppi
- vesilain suojaama luontotyyppi
- metsälain erityisen tärkeä elinympäristö
- Metso-kriteerit luokassa I täyttävä kohde
- uhanalaisen luontotyypin edustava esiintymä
- muu luontoarvoiltaan merkittävä kohde

Kuviokuvaukset sisältävät tietoa mm. elävästä ja kuolleesta puustosta, putkilokasvillisuudesta ja Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointin luontotyyppistä (luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/, Kontula & Raunio 2018a ja b). Luontotyyppien uhanalaisuudessa merkittävää on uhanalaisuusluokan lisäksi luontotyypin ekologinen laatu. Esimerkiksi tavanomaisena talousmetsänä käsitelty voimakkaasti harvennushakattu, lahoppuustoltaan niukka, varttunut kuiva kangasmetsä kuuluu uhanalaisluokkaan vaarantunut (uhanalainen), mutta on ekologiselta laadultaan heikko, sillä luontotyypin tila on voimakkaasti heikentynyt, kun ihmistoiminta on perin pohjin muuttanut metsän luontaisia ominaispiirteitä. Sen sijaan ekologiselta laadultaan erinomaiset ja hyvät kohteet ovat jo tällä hetkellä luontoarvoiltaan merkittäviä. Laadultaan kohtalaiset ja heikot kohteetkin kehittyvät toki aikaa myöten arvokkaammiksi, jos ne jätetään luonnontilaan (tai mm. perinnebiotooppien kohdalla ovat asianmukaisesti hoidettuja). Luontaisesti

harvinaisten luontotyyppien (kuten lähteiden ja kalkkikallioiden) ja perinnebiotooppien kohdalla asian merkitys korostuu, ja ne voivat olla luontoarvoiltaan merkittäviä laadultaan heikkoinakin. Selvitysalueella ei esiinny tällaisia luontaisesti harvinaisia luontotyyppisiä tai perinnebiotooppeja.

Selvitysalueelta ei löytynyt yhtään arvokasta luontotyyppikohdetta.

3.2 Luontotyyppikuviot

Luontotyyppikuviot on merkitty karttoihin 2-3.

KUVIO 1 – KESANTOPELTO

Rehevää niittymäistä kasvillisuutta kasvava pelto, jolla tavataan mm. nurmipuntarpäättä, piikkiohdaketta ja niittynätkelmää. Kuvion länsiosaan on jo levinnyt tuomea, jota on katkottu.

KUVIO 2 – KALLIO

Heinittynyt ja hieman rehevöitynyt karu kallio (kuva 1), jolla tavataan mm. metsälauhaa, nurmitädykettä, ahomansikkaa, ahosuolaheinää ja isomaksaruohoa. Kuvion pohjoisreunalla kasvaa nuoria haapoja. Kuvio on lähinnä karua poronjäkälä – sammalkalliota, joka on koko Suomen tasolla säilyvä ja Etelä-Suomessa silmälläpidettävä luontotyyppi. Kallion ekologinen laatu on rehevöitymisen ja heinittymisen vuoksi heikko.

KUVIO 3 – KUIVAHKO KANGAS

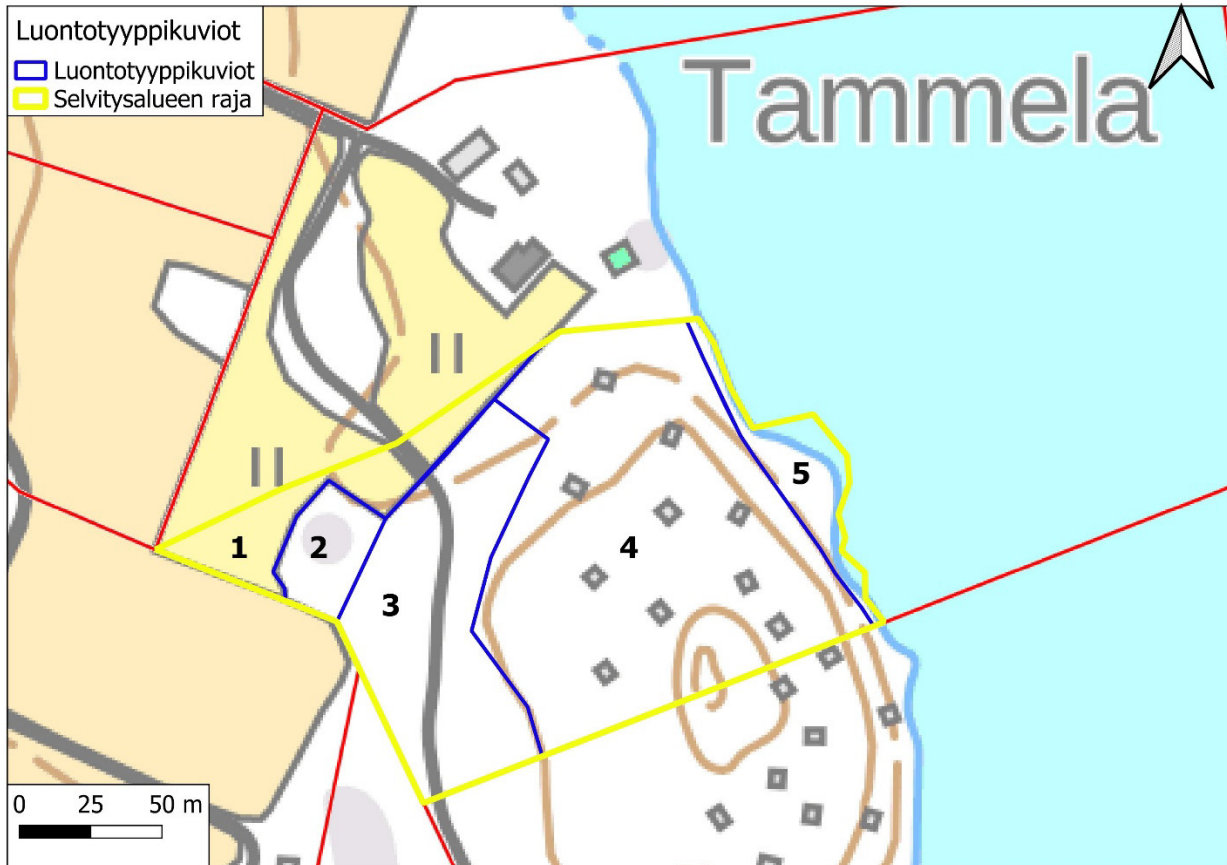
Harvaa, melko vanhaa männikköä kasvava kuivahko kangas, jossa on vähän katajaa ja muutama koivu sekä nuori tammi. Lahopuuta ei ole. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti puolukkaa, mustikkaa ja metsälauhaa. Kuvion itäosassa sijaitsee pellonreunan suuntainen tieura (kuva 2), jonka varrella kasvillisuus on hieman rehevämpää (mm. kieloa ja lillukkaa). Varttunut kuivahko kangas on koko Suomen tasolla vaarantunut ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen luontotyyppi. Kuvio on melko tasaikäistä hoidettua talousmetsää, jossa ei ole lahopuuta ja siten ekologiselta laadultaan heikko.

Kuva 1. Luontotyyppikuvio 2 on heinittynyttä kalliota.

Kuva 2. Tieura luontotyyppikuviolla 3.

Kartat 2-3. Luontotyyppikuviot maastokartalla ja ilmakuvalla.

KUVIO 4 – KALLIOMETSÄ

Melko vanhaa, mutta suhteellisen pienikokoista männikköä kasvava kalliometsä (kannen kuva, kuva 3), jossa on kuivan ja kuivahkon kankaan laikkuja. Pensaskerroksessa tavataan hieman katajaa. Lahopuuta ei käytännössä ole. Kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti mustikkaa, puolukkaa ja metsälauhaa. Kasvistoon kuuluvat myös mm. kanerva, kielo, ahosuolaheinä ja kevätpiippo. Kuviolla sijainneet pienet lomamökit on yhtä lukuun ottamatta purettu. Mökkien paikoilla kasvaa edelleen mökkien viereen istutettuja vuorenkilpiä. Kalliometsä on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on hoidettua, niukkalahopuustoista talousmetsää ja siten ekologiselta laadultaan melko heikko.

Kuva 3. Mäntymetsää luontotyyppikuviolla 4.

KUVIO 5 – KIVIKKORANTA

Pääosin hyvin kapea kivikkoranta, jolla kasvaa mm. syysmaitiaista, rönssyrölliä, ketohanhikkia ja meriratamoa. Rantavedessä esiintyy vähän sinikaislaa ja siellä on myös pieni ruovikko (kuva 4). Kuvio on lähinnä Itämeren kivikkoista niittyrintaa, joka on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on ekologiselta laadultaan tavanomainen.

Kuva 4. Pieni ruovikko merenrannalla.

4. PESIMÄLINNUSTO

4.1 Menetelmät

Pesimälinnustoa kartoitettiin kahdella maastokäynnillä touko-kesäkuussa (taulukko 1). Sää oli molempina aamuina linnustokartoitukselle suotuisa. Lisäksi linnustoa havainnoitiin muun maastotyön ohessa. Käytössä olivat myös Suomen Lajitietokeskuksen aineistot.

Taulukko 1. Lintulaskentapäivät, laskenta-ajat ja vallinnut sää.

Päivä	Laskenta-aika	Sää
27.5.2025	5.20-5.35	Lämpötila +8 °C, tuuli 1 m/s, pilvisyys 0/8
17.6.2025	5.30-5.50	Lämpötila +12 °C, tuuli 4 m/s, pilvisyys 7/8 → 4/8

Laskentamenetelmänä käytettiin sovellettua kartoituslaskentaa. Selvitysalue käveltiin niin tiheästi läpi, että ainakin kaikki laulavat lintuysilöt voitiin kohtuudellisella varmuudella

havaita. Kaikki havainnot uhanalaisista, silmälläpidettävistä, EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvistä ja harvalukuisista lajeista merkittiin kartalle. Havainnosta kirjattiin muistiin laji, sukupuoli (jos mahdollista määrittää), yksilömäärä ja tieto käyttäytymisestä (laulava koiras, poikasille ruokaa kuljettava emo, varoiteleva lintu, pari ym.). Selvästi yli lentävät linnut jätettiin huomioimatta, mutta alle 50 metrin päässä selvitysalueen rajan ulkopuolella paikallisina havaitut yksilöt merkittiin muistiin, sillä niiden reviiri sijoittuu suurella todennäköisyydellä osittain selvitysalueelle. Yleisistä lajeista kirjattiin muistiin ainoastaan tieto siitä, että laji kuuluu pesimälinnustoon. Apuvälineinä käytettiin kiikaria, GPS-laitetta ja etukäteen tulostettuja suurimittakaavaisia kartoja.

Tehdyt lintuhavainnot vietiin paperikartoilta paikkatieto-ohjelmistoon erotellen eri laskentakertojen havainnot toisistaan. Reviiriksi tulkittiin kaikki havainnot laulavista koiraista, pesistä, ruokaa kuljettavista emoista, varoitelevista linnuista sekä muista paikallisina sopivassa pesimäympäristössä havaituista linnuista. Jo yhdellä laskentakerralla saatu havainto tulkittiin reviiriksi. Lähellä toisiaan tehtyjen eri laskentakertojen havaintojen tulkittiin tarkoittavan samaa reviiriä. Samaksi reviiriksi tulkittujen havaintojen välinen maksimietäisyys vaihteli hieman lajeittain, mutta nyrkkisääntönä voidaan pitää noin paria sataa metriä, jota kauempana toisistaan eri laskentapäivinä tehdyt havainnot tulkittiin eri reviireiksi. Käytännössä tulkinta oli yksiselitteistä.

4.2 Tulokset ja johtopäätökset

Selvitysalueella ja sen välittömässä lähiympäristössä tulkittiin pesivän kaikkiaan viisi lintulajia. Lajit ovat kirjosieppo, metsäkirvinen, peippo, talitiainen ja varis. Lisäksi 17.6.2025 nähtiin rannalla kurki (EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji) ja merikotka (EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji), jotka olivat kalastamassa rantavedessä kutevia kaloja. Kaikki pesimälajit ovat yleisiä ja elinvoimaisiksi arvioituja, eikä alueella ole tavallista korkeampaa linnustollista arvoa. Linnustoon perustuvia maankäyttösuosituksia ei esitetä.

5. LEPAKOT

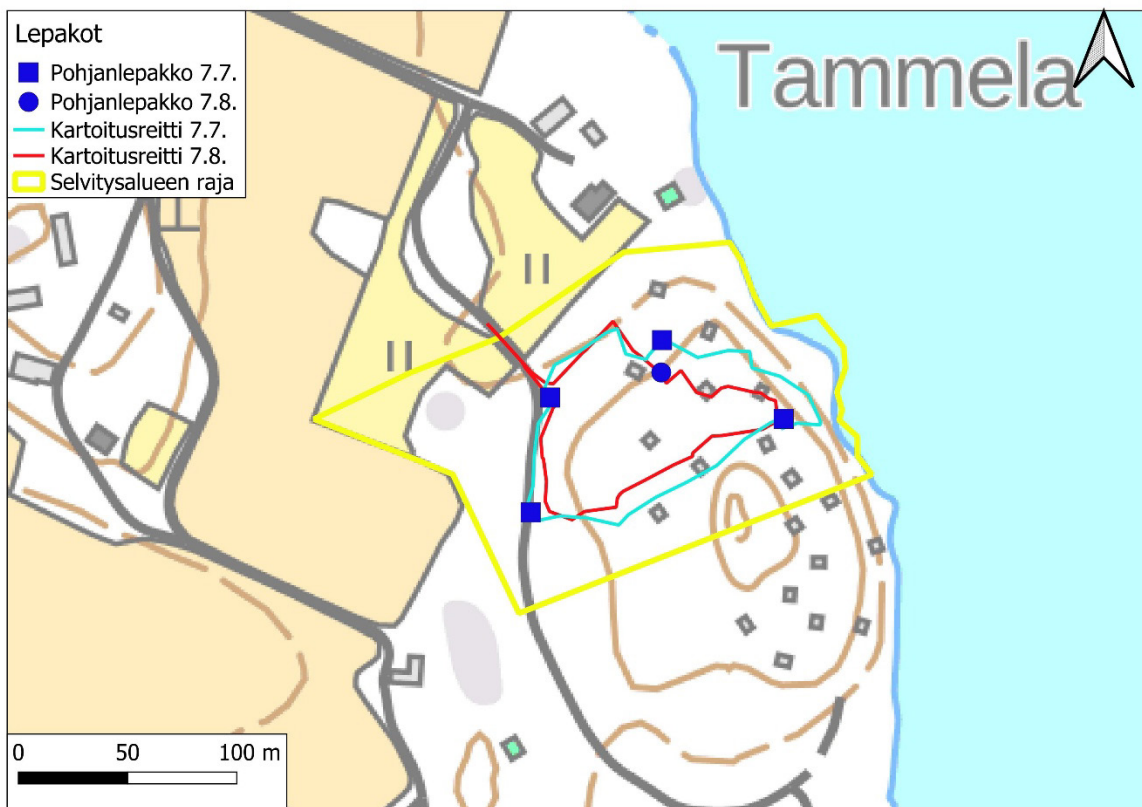
5.1 Menetelmät

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Lepakkoja havainnoitiin detektorilla (Echo Meter Touch 2 Pro) kahtena yönä (taulukko 2) kävelleen karttaan 4 merkityt reitit. Sää oli kumpanakin yönä työhön hyvin sopiva. Havaittujen lepakoiden sijainti kirjattiin muistiin ja laji määritettiin. Luontoselvityksen muiden osatöiden yhteydessä etsittiin puolestaan kolopuita sekä muita lepakoiden päiväpiiloiksi, lisääntymispaikoiksi ja talvehtimispaikoiksi sopivia kohteita. Vielä purkamatta oleva vanha lomamökki tarkastettiin 20.8.2025.

Taulukko 2. Lepakkokartoitusajat ja vallinnut sää.

Päivä	Havainnointiaika	Sää
7.7.2025	0.22-0.37	Lämpötila +15 °C, tuuli 2 m/s, pilvisyys 8/8
7.8.2025	22.20-22.35	Lämpötila +17 °C, tuuli 2 m/s, pilvisyys 4/8

Kartta 4. Lepakkohavainnot ja kartoitusreitit.

5.2 Tulokset ja johtopäätökset

Lepakkohavainnot on merkitty karttaan 4. Ensimmäisellä kartoituskerralla havaittiin yksi ja toisella kartoituskerralla neljä pohjanlepakkoa. Tosin jälkimmäisen käynnin neljästä havainnosta osa saattoi koskea samoja yksilöitä, ja alueella liikkui todennäköisesti kahdesta kolmeen eri yksilöä. Alueen harva mäntymetsä ja pellonreuna sopivat pohjanlepakon

ruokailualueiksi. Vielä purkamatta olevaan vanhaan lomamökkiin (kuva 5) päästiin sisälle, ja mökki tarkastettiin lepakoiden varalta. Sisältä ei löytynyt lepakoita tai niiden papanoita, joten lepakot eivät käytä mökkiä. Muita sopivia päiväpiilopaikkoja (kuten kolopuita) tai sopivia lisääntymispaikkoja ei havaittu kuten ei myöskään potentiaalisia talvehtimispaikkoja. Lepakkohavaintoja saatiin sen verran niukasti, ettei alueella ole tavallista suurempaa merkitystä lepakolle, eikä lepakoihin liittyviä maankäyttösuosituksia esitetä.

Kuva 5. Purkamaton vanha lomamökki.

6. MUU LAJISTO

Selvitysalueen harvahkot mäntymetsät eivät sovellu liito-oravan (EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji) elinympäristöksi. Liito-oravan on myös hyvin vaikeaa, ellei mahdotonta ylittää mantereen ja Mussalon välissä olevia salmia.

Selvitysalueen kivikkorannat eivät sovi viitasammakon (EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji) kutupaikoiksi. Rannalla kasvava ruovikko on liian pieni, eikä tarjoa riittävää suojaa.

Suomen Lajitietokeskuksen aineistoihin (Suomen Lajitietokeskus 2025) ei ole selvitysalueelta tai sen lähiympäristöstä tallennettu havaintoja uhanalaisista tai silmälläpidettävistä lajeista, EU:n lintudirektiivin I-liitteen lajeista tai EU:n luontodirektiivin II- ja IV-liitteiden lajeista.

7. KESKEISTEN SUOSITUSTEN YHTEENVETO

Selvitysalueelta ei löytynyt sellaisia luontoarvoja, jotka tulisi ottaa maankäytössä huomioon.

8. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019.

Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Keskinen, H.-L., Raunio, A., Forss, S., Kartano, L., Karttunen, K., Kokko, A., Kontula, T., Koskela, K., Mäkelä, K., Pykälä, J., Rytteri, T. & Väänänen, M. 2024.

Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje, luonnos 15.5.2024. 281 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018a.

Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018b.

Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi.

Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.

luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

Suomen Lajitietokeskus 2025. <http://tun.fi/HR.169> (haettu 14.7.2025).

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2021. Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>